

Силабус курсу «Основи диригування»

**Освітній ступінь “Бакалавр”
Спеціальність 025 “Музичне мистецтво”
Освітньо-професійна програма
“Спів (академічний, народний)”
Роки навчання: II,III,
Семестри: IV,V,VI
Кількість кредитів: 6
Мова викладання: українська**

Керівники курсу «Основи диригування»:

Кифенко А.М. Диригент, науковець, викладач.

Кандидат педагогічних наук. Керівник та артистка ансамблю «Кантабіле». Лауреат Всеукраїнських та Міжнародних конкурсів.

Якимчук Л.М. викладач вищої кваліфікаційної категорії,
викладач-методист.

Прореквізити та постреквізити дисципліни

- **Прореквізити дисципліни:**
- Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Основи диригування» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):
- ОК 8. Історія вокального мистецтва.
- ОК 9. Загальне фортепіано.
- ОК 10. Концертмейстерський клас та мистецтво акомпанементу.
- ОК 12. Спеціальний клас. Сольний спів.

- ОК 14. Теорія музики.
 - ОК 15. Сольфеджіо.
 - ОК 16. Гармонія та поліфонія.
 - ОК 25. Історія музики.
- **Постреквізити дисципліни:**
 - Методика і практика роботи з ансамблем (фольклорним ансамблем, академічним ансамблем)
 - Вокальне аранжування та читання партитур

Призначення дисципліни

Навчити студентів теоретичним знанням та практичним навичкам диригентської техніки; розумінню авторського задуму вокального твору, та його художній інтерпретації, передачі змісту засобами диригентської техніки, спираючись на індивідуальне прочитання та традиції української виконавської школи.

Протягом вивчення предмету студенти набувають такі загальні компетентності:

- Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово (ЗК1).
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК2).
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК3).
- Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми (ЗК4).
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК5).
- Навички міжособистісної взаємодії (ЗК6).
- Здатність бути критичним і самокритичним (ЗК7).
- Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗК8).
- Здатність вчитися і оволодівати сучасним знаннями (ЗК9).
- Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт (ЗК11).
- Здатність виявляти ініціативу та підприємливість (ЗК13).
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій (ЗК14).
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК15).

Такі спеціальні компетентності:

Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності (ФСК 1).

Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності (ФСК 2).

Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва (ФСК 3).

Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва (ФСК 4).

Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва (ФСК 5).

Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності (ФСК 6).

Здатність здійснювати диригентську діяльність (ФСК 8).

Здатність здійснювати основні шляхи інтерпретації художнього образу (ФСК 9).

Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій (ФСК 10).

Здатність оперувати професійною термінологією (ФСК 11).

Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності (ФСК 12).

Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків (ФСК 13).

Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, диригентської, педагогічної діяльності (ФСК 17).

Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці (ФСК 18).

Мета навчальної дисципліни «Диригування»: викладання дисципліни «Основи диригування» має на меті опанування студентами необхідним обсягом знань та вмінь з техніки диригування, необхідних для їх доцільного застосування в майбутній педагогічній та виконавській діяльності; вмінням здійснювати репетиційну роботу над музичним твором.

Зміст і структура курсу

Назви змістових модулів та тем	Кількість годин		
	Всього годин	В тому числі	
		Аудиторні індивідуальні заняття	Самостійна робота студентів
Модуль 1			
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи диригування.			
Тема 1. Призначення, мета і завдання дисципліни «Основи диригування».	4	2	2
Тема 2. Тактові розміри.	7	4	3
Тема 3. Диригентський апарат. Діапазон диригентських жестів.	9	6	3
Тема 4. Ауфтакт та його різновиди. Показ початку та зняття звучання.	12	8	4
Разом за змістовим модулем 1:	32	20	12
Змістовий модуль 2. Основні схеми тактування.			
Тема 5. Основні принципи диригентських рухів. Диригентська схема у тридольному розмірі.	11	8	3
Тема 6. Прийоми вступу та зняття на різні долі такту.	10	6	4
Тема 7. Диригентські схеми дводольного та чотиридольного розмірів.	11	8	3
Разом за змістовим модулем 2:	32	22	10
Разом за модулем 1:	64	42	22
Модуль 2			
Змістовий модуль 3. Диригування творів у різних темпах.			
Тема 8. Розмежування функцій рук.	7	4	3
Тема 9. Фразування та музична драматургія твору	7	4	3
Тема 10. Диригування творів у розмірах 2/4, 3/4, 4/4 у помірному та помірно-швидкому темпах.	9	6	3
Разом за змістовим модулем 3:	23	14	9
Змістовий модуль 4. Фермата. Показ штрихів в диригентських жестах. аналіз хорового твору.			
Тема 11. Штрихи legato, non legato.	9	6	3
Тема 12. Staccato в диригентському жесті	6	3	3
Тема 13. Фермата. Види фермат.	8	5	3
Тема 14. Розбір та аналіз хорового твору за планом. Підготовка до заліку.	7	4	3
Разом за змістовим модулем 4:	30	18	12

Разом за модулем 2:	53	32	21
Модуль 3			
Змістовий модуль 5. Перемінні розміри. аналіз хорового твору диригентом. динамічні нюанси			
Тема 15. Прості та складні перемінні розміри.	9	6	3
Тема 16. Прийоми диригування творів з рухливою динамікою <i>crescendo</i> , <i>diminuendo</i> .	9	6	3
Разом за змістовим модулем 5:	18	12	6
Змістовий модуль 6. Шестидольний розмір. П'ятидольний розмір.			
Тема 17. Вивчення шестидольного розміру.	9	6	3
Тема 18. Диригування в швидких темпах. <i>Alla breve</i> .	9	6	3
Тема 19. Складні мішані розміри. П'ятидольний розмір.	9	6	3
Разом за змістовим модулем 6:	27	18	9
Змістовий модуль 7. Показ зміни темпів в хорових творах.			
Тема 20. Диригування творів зі зміною темпів.	9	6	3
Тема 21. Підготовка до іспиту.	9	6	3
Разом за змістовим модулем 7:	18	12	6
Разом за модулем 3:	63	42	21
Всього:	180	116	64

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів та тем	Кількість годин		
	Всього годин	В тому числі	
		Аудиторні індивідуальні заняття	Самостійна робота студентів
Модуль 1			
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи диригування.			
Тема 1. Призначення, мета і завдання дисципліни «Основи диригування».	4	0,5	3,5
Тема 2. Тактові розміри.	7	1,5	5,5
Тема 3. Диригентський апарат. Діапазон диригентських жестів.	9	2	7
Тема 4. Ауфтакт та його різновиди. Показ початку та зняття звучання.	12	2	10
Разом за змістовим модулем 1:	32	6	26
Змістовий модуль 2. Основні схеми тактування.			

Тема 5. Основні принципи диригентських рухів. Диригентська схема у тридольному розмірі.	11	2	9
Тема 6. Прийоми вступу та зняття на різні долі такту.	10	2	8
Тема 7. Диригентські схеми дводольного та чотиридольного розмірів.	11	2	9
Разом за змістовим модулем 2:	32	6	26
Разом за модулем 1:	64	12	52
Модуль 2			
Змістовий модуль 3. Диригування творів у різних темпах.			
Тема 8. Розмежування функцій рук.	7	2	5
Тема 9. Фразування та музична драматургія твору	7	1	6
Тема 10. Диригування творів у розмірах 2/4, 3/4, 4/4 у помірному та помірно-швидкому темпах.	9	2	7
Разом за змістовим модулем 3:	23	5	18
Змістовий модуль 4. Фермата. Показ штрихів в диригентських жестах. аналіз хорового твору.			
Тема 11. Штрихи legato, non legato.	9	2	7
Тема 12. Staccato в диригентському жесті.	6	1	5
Тема 13. Фермата. Види фермат.	8	2	6
Тема 14. Розбір та аналіз хорового твору за планом. Підготовка до заліку.	7	2	5
Разом за змістовим модулем 4:	30	7	23
Разом за модулем 2:	53	12	41
Модуль 3			
Змістовий модуль 5. Перемінні розміри. аналіз хорового твору диригентом. динамічні нюанси			
Тема 15. Прості та складні перемінні розміри.	9	2	7
Тема 16. Прийоми диригування творів з рухливою динамікою crescendo, diminuendo.	9	1	8
Разом за змістовим модулем 5:	18	3	15
Змістовий модуль 6. Шестидольний розмір. П'ятидольний розмір.			
Тема 17. Вивчення шестидольного розміру.	9	2	7
Тема 18. Диригування в швидких темпах. Alla breve.	9	1	8
Тема 19. Складні мішані розміри. П'ятидольний розмір.	9	1	8
Разом за змістовим модулем 6:	27	4	23
Змістовий модуль 7. Показ зміни темпів в хорових творах.			
Тема 20. Диригування творів зі зміною темпів.	9	1	8
Тема 21. Підготовка до іспиту.	9	2	7
Разом за змістовим модулем 7:	18	3	15
Разом за модулем 3:	63	10	53
Всього:	180	34	146

Політика навчальної дисципліни

Поточний контроль проводиться на кожному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на індивідуальних заняттях та набутих практичних навичок під час виконання завдань.

Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань студентів

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за період навчання. Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань студентів здійснюється через проведення слухання виступу студентів.

Семестрова оцінка виставляється за умови виконання студентом усіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни та визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих при здійсненні поточного і підсумкового контролю.

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90 — 100	«відмінно»
B	82 — 89	«добре»
C	74 — 81	«добре»
D	64 — 73	«задовільно»
E	60 — 63	«достатньо»
FX	35 — 59	«незадовільно» з можливістю повторного складання
F	1 — 34	«незадовільно» з обов'язковим повторним курсом

**Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
I РІК НАВЧАННЯ
Залік у 1 семестрі**

Денна та заочна форма навчання

Модуль 1												
	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2							
	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Разом за темами	Робочий зошит	Аногація	Контрольне	Всього
Аудиторні індивідуал. заняття	5	5	5	5	5	5	5	35	5	5	15	
Самостійна робота студента	5	5	5	5	5	5	5	35	5			
Сума балів								70				100

Модуль 2												
	Змістовий модуль 3				Змістовий модуль 4							
	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	Т 14	Разом за темами	Робочий зошит	Аногація	Залік	Всього
Аудиторні індивід. заняття	5	5	5	5	5	5	5	35	5	5	15	
Самостійна робота студента	5	5	5	5	5	5	5	35	5			
Сума балів								70				100

Модуль 3												
	Змістовий модуль 5		Змістовий модуль 6			Змістовий модуль 7		Разом за темами	Робочий зошит	Анотація	Іспит	Всього
	Т 15	Т 16	Т 17	Т 18	Т 19	Т 20	Т 21					
Аудиторні індивідуал. заняття	5	5	5	5	5	5	5	35	5	5	15	
Самостійна робота студента	5	5	5	5	5	5	5	35	5			
Сума балів								70				100

- Політика перескладання.** Перескладання змістовного модуля здійснюється за бажанням студента один раз зі зниженням оцінки на один бал від отриманого результату за чотирибальною системою оцінювання. Перескладання змістовного модуля відбувається з дозволу керівника курсу за наявності поважних причин.

Перескладання модуля здійснюється за бажанням студента один раз з дозволу навчальної частини за наявності поважних причин, оцінюється за 20 бальною шкалою. Загальний підсумок за курс визначається шляхом додавання балів за всіма видами контролю з подальшим переведенням в національну, 100 – бальну та європейської кредитно-трансферну систему.

- Політика відвідування.** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за пропуск занять без поважної причини знімаються бали (по 1 за кожне пропущене заняття). З об'єктивних причин (напр., хвороба) навчання може відбуватися в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.

Рекомендована література

Основна

1. Анисимов А. Дирижёр – хомейстер. / А. Анисимов. – Л. : Музыка, 1976.
2. Большаков А. Поради молодим хормейстерам / А. Большаков. – К. : Мистецтво, 1972.
3. Ержемский Г.Л. Психология дирижирования / Г. Л. Ержемский. –М. : Музыка, 1988. – 96 с.
4. Иванов – Радкевич А. Пособие для начинающих дирижеров / А. Иванов-Радкевич. – М. : Музыка, 1977.
5. Канерштейн М. Вопросы дирижирования / М. Канерштейн. – М. : Музыка, 1972.
6. Колесса М. Основы техніки диригування / М. Колесса. – К. : Муз. Україна, 1973.
7. Кофман Р.І. Виховання диригента: психологічні особливості/ Р.І.Кофман. – К. : Муз. Україна, 1986. – 40 с.
8. Лащенко А. П. З історії Київської хорової школи / А. П. Лащенко. – К. : МузичнаУкраїна, 2007. – 200 с.
9. Макаренко Г. Творчість диригента: естетико-мистецтвознавчі виміри: монографія. - К. : Факт, 2005.
10. Малько Н. Основы техники дирижирования / Н. Малько. –Л. : Музыка, 1965. – 217 с.
11. Мусин И. Техника дирижирования / И. Мусин. – Л. : Музыка, 1967.
12. Основы хорового диригування : навчальний посібник / (уклад. Оксана Валеріївна Прокулевич) ; - Умань : ФОП Жовтий О.О., 2016. – 140 с.
13. Рождественский Г. Дирижерская амплитуда / Г. Рождественский. – Л. : Музыка, 1974.
14. Разумний І. Посібник з диригування / І. Разумний. – К. : Муз. Україна, 1968.
15. Шумська Л.Ю. Хорове диригування : навч. посіб. / Л. Ю. Шумська. – 2-ге вид., доповнене та перероблене. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – 105 с.

Інформаційні ресурси:

1. <https://www.youtube.com/watch?v=iJM-NIHze9Q>
2. <https://www.youtube.com/watch?v=fY72Ip7TgYk>
3. https://www.youtube.com/watch?v=GGF6_ayOHfg
4. <https://www.youtube.com/watch?v=RHAdtowPBOc>
5. <https://www.youtube.com/watch?v=4GGQIIHZfg>
6. <https://www.youtube.com/watch?v=JwncEo6fPis>
7. <https://www.youtube.com/watch?v=KEEU7DaUOr4>